

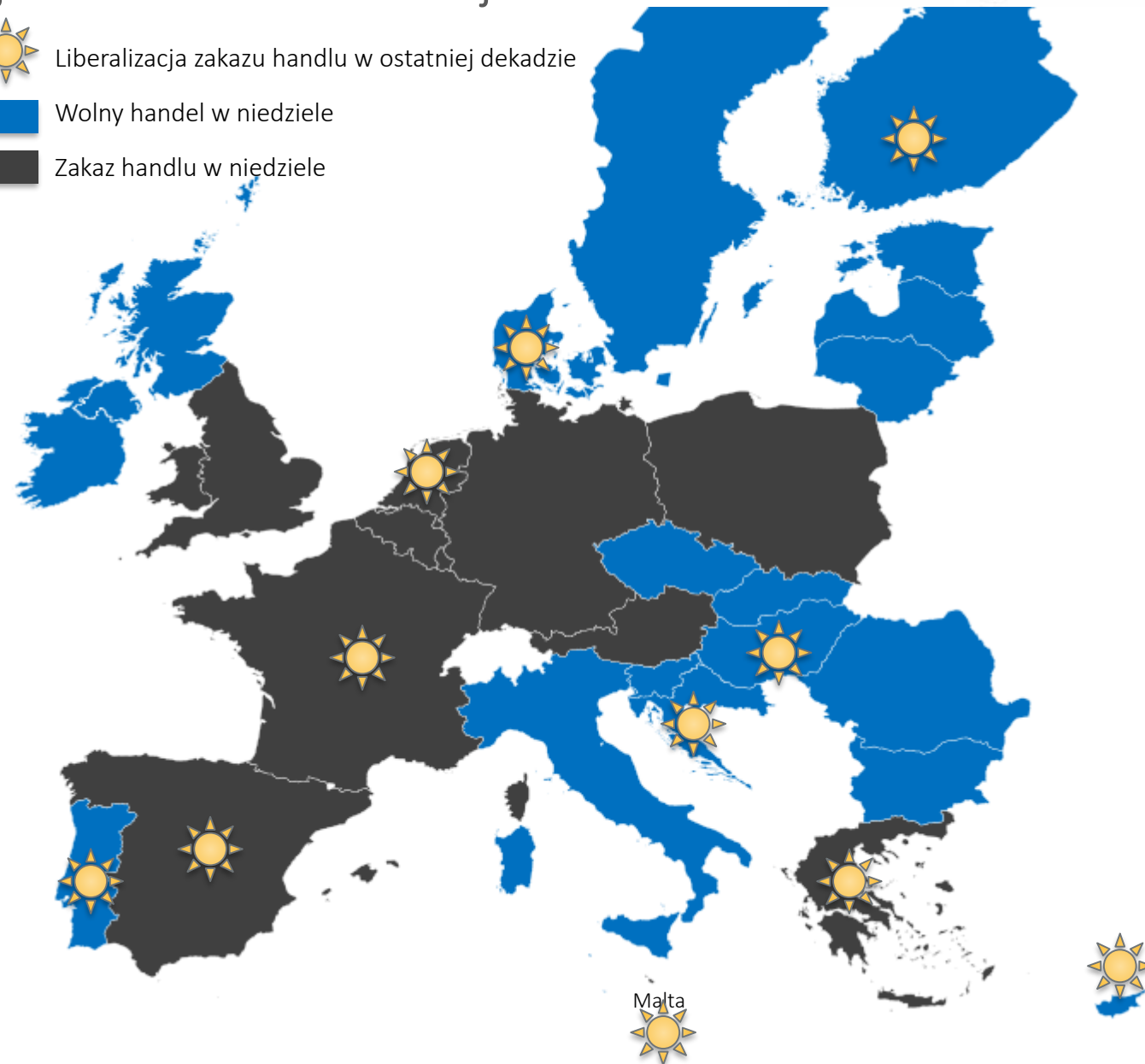
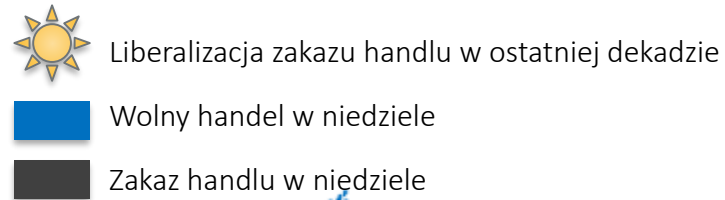
Zakaz handlu w niedziele

Główne wnioski z analiz ekonomicznych FOR

Rafał Trzeciakowski, ekonomista

Zakaz handlu w niedziele stoi wbrew ogólnoeuropejskiemu trendowi liberalizacji.

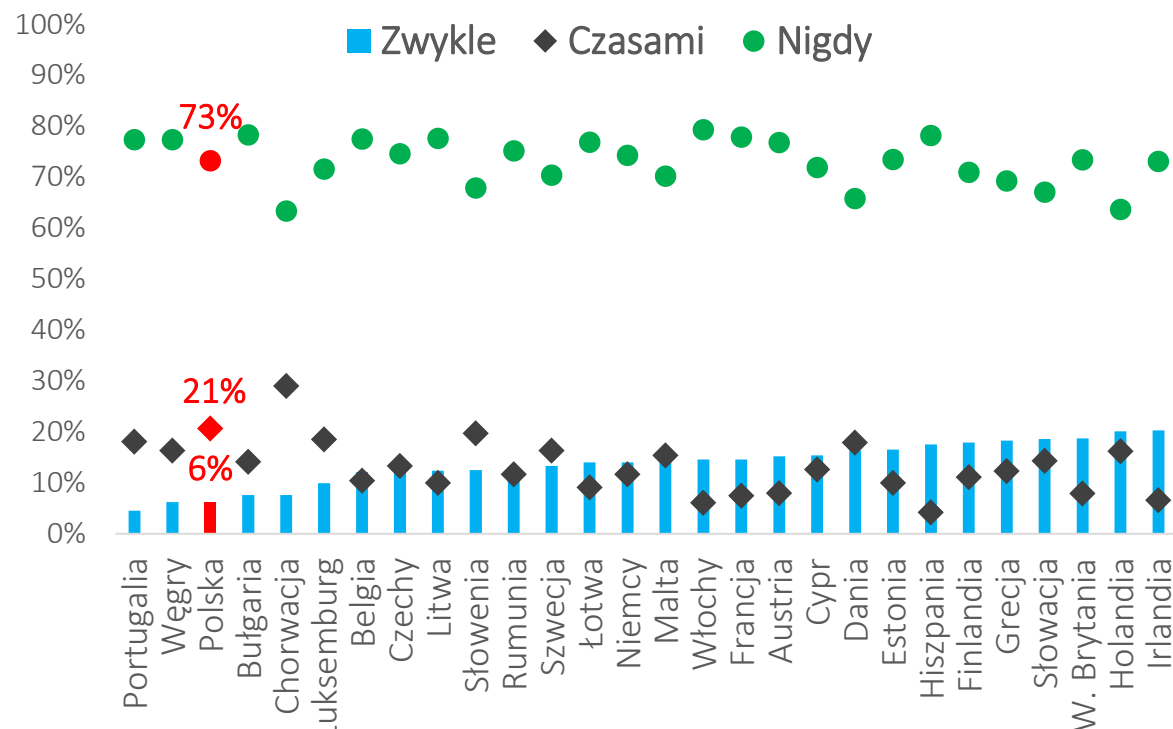
- 17 z 28 państw członkowskich UE nie stosuje zakazów handlu w niedziele.
- Od 2009 roku 11 krajów UE zdecydowało się znieść lub znacząco liberalizować swoje zakazy.
- Większość krajów UE zakazujących handlu ma znaczące wyłączenia, np. w Anglii i Walii zakaz nie dotyczy sklepów poniżej 280 m², a większe mogą działać 10-18; w Holandii decydują władze lokalne i duże miasta mają zwykle otwarte sklepy (Amsterdam); we Francji 500 regionów „turystycznych” ma wyłączenia (Paryż, Nicea, Marsylia).

W 2016 roku tylko 6% pracowników w Polsce deklarowało, że regularnie pracuje w niedziele. To trzeci najmniejszy odsetek w UE. Jednak wielu deklarowało, że pracuje w niedziele czasami. W rezultacie patrząc na pracowników, którzy nigdy nie pracują w niedziele, byliśmy gdzieś w środku stawki. Od 2001 roku znacząco wzrósł odsetek pracowników, którzy w Polsce nigdy nie pracują w niedziele. Pomimo braku zakaz handlu bliski jest już niemieckiemu.

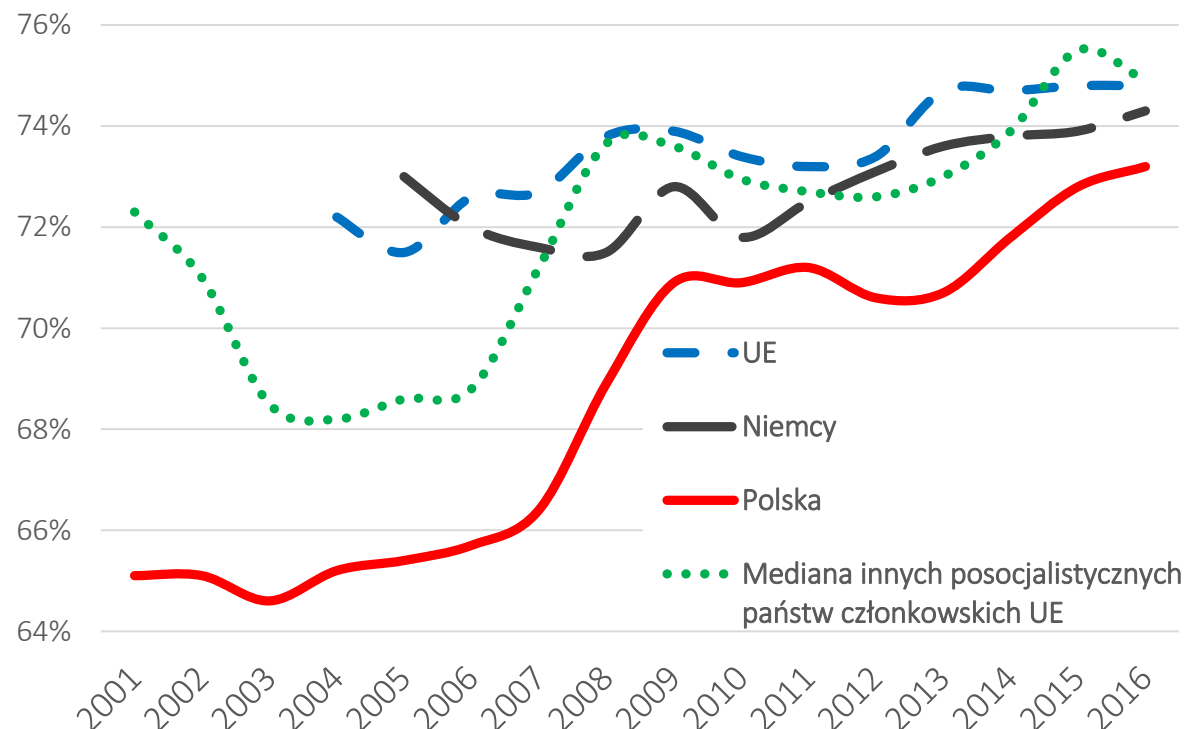
Pracownicy deklarujący pracę w niedziele w UE

Rok 2016; pracownicy bez pomagających członków rodziny

Pracownicy nigdy nie pracujący w niedziele

Pracownicy bez pomagających członków rodziny

Zakaz handlu w niedziele podnosi koszty konsumentów: mniejszy wybór co do czasu i miejsca robienia zakupów; niewykluczony wzrost cen.

- **W niedziele konsumentom pozostają drogie sklepy osiedlowe i stacje benzynowe.** Nie mogą wybrać wielu małych sklepów, czy supermarketu, nawet jeśli mieliby tam większy asortyment, niższe ceny, czy miłą obsługę. Jeden dzień w tygodniu o sukcesie i porażce danego modelu biznesowego decydują nie konsumenci, ale regulator.
- **W niektórych krajach (Niemcy, Holandia, Szwecja) zakazy prowadziły do wyższych cen.** Nie można tego wykluczyć również w Polsce skoro w niedziele zakupy są ograniczone do mniej produktywnych droższych sklepów.
- **Konsumenci nie mogą robić zakupów w dni, w które jest to dla nich najwygodniejsze.** Trudniej godzić obowiązki zawodowe z życiem rodzinnym. Zakaz szczególnie dotyka konsumentów, których godziny pracy utrudniają robienie zakupów w dni powszednie. A także każdego kto zechce kupić meble.

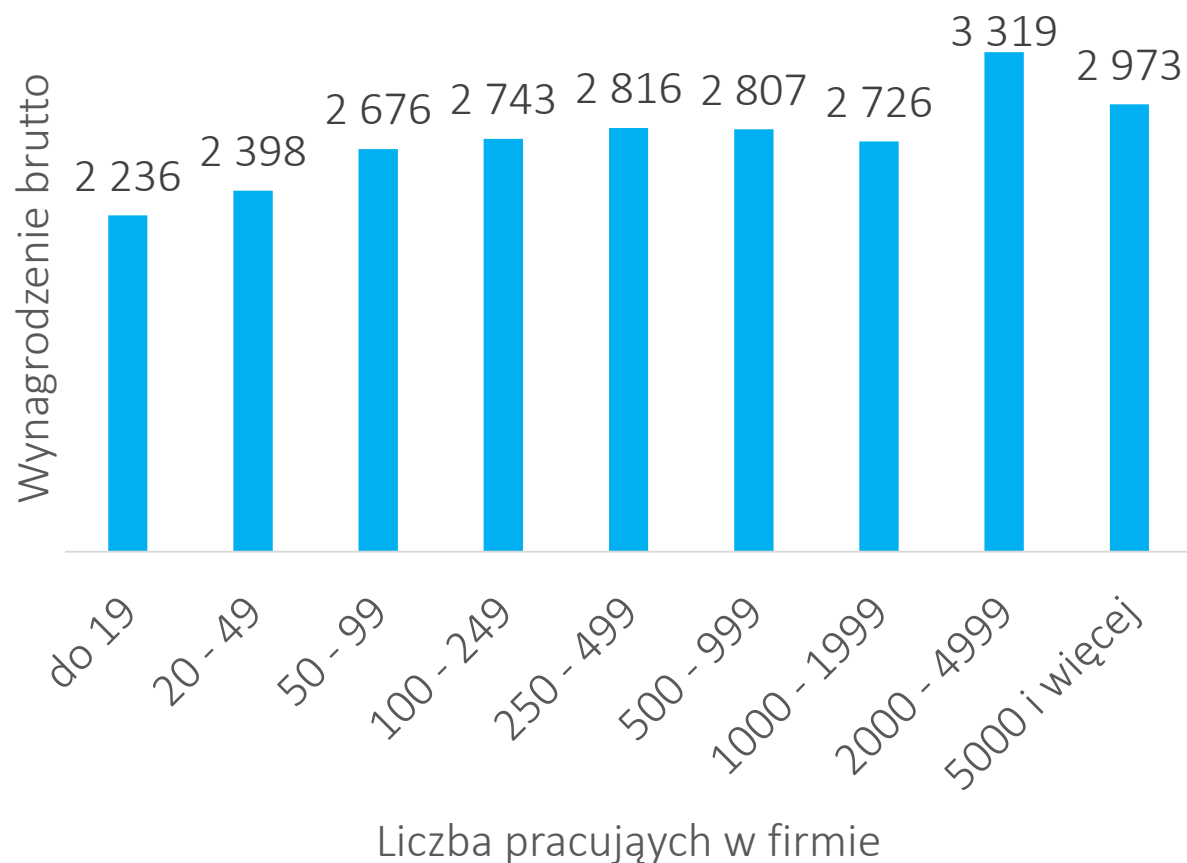
Zdecydowana większość empirycznych badań ekonometrycznych pokazuje, że zakaz handlu w niedziele obniża zatrudnienie w handlu.

- **Krótszy czas pracy sklepów wymaga mniej pracowników.** Zwiększenie zatrudnienia w pozostałe dni jest często zbyt kosztowne lub trudne ze względu na ograniczoną liczbę kas w sklepie. Popyt spada również na usługi ochroniarzy, sprzętaczy czy zatrudnionych w firmach organizujących niedzielne rozrywki dla dzieci w centrach handlowych.
- **PwC szacuje wpływ zakazu handlu w niedziele na ubytek 36,4-85,5 tys. miejsc pracy (2,4-5,7% sektora).** Prawdopodobnie go jednak nie zauważymy bez badań ekonometrycznych.
- Badania ekonometryczne pozwalają wyizolować wpływ zakazu handlu w niedziele z innych procesów zachodzących w tym czasie w gospodarce. Jeszcze za wcześnie na takie badanie w Polsce. **Jednak dotychczasowe badania pokazują pozytywny wpływ zniesienia zakazu handlu na zatrudnienie w Holandii** (Centraal Planbureau, 1995), **Niemczech** (Pilat, 1997; Paul, 2015; Bossler i Oberfichtner, 2016), **Kanadzie** (Skuterud, 2005), **USA** (Goos, 2004; Burda i Weil, 2005) **i w panelu 30 krajów europejskich** (Genakos i Danchev, 2015). **Przeciwnego zdania są dwie prace z Niemiec** (Senftleben-König, 2014) **i W. Brytanii** (Oxford Economics, 2015).

Pracownicy większych sklepów zarabiają więcej i rzadziej łamane są ich prawa. Tymczasem jedną z głównych motywacji zakazu handlu było uderzenie w duże sklepy.

Wynagrodzenia pracowników sprzedaży w sklepach wg wielkości firmy

Październik 2016 (najnowsze dostępne dane), płace miesięczne

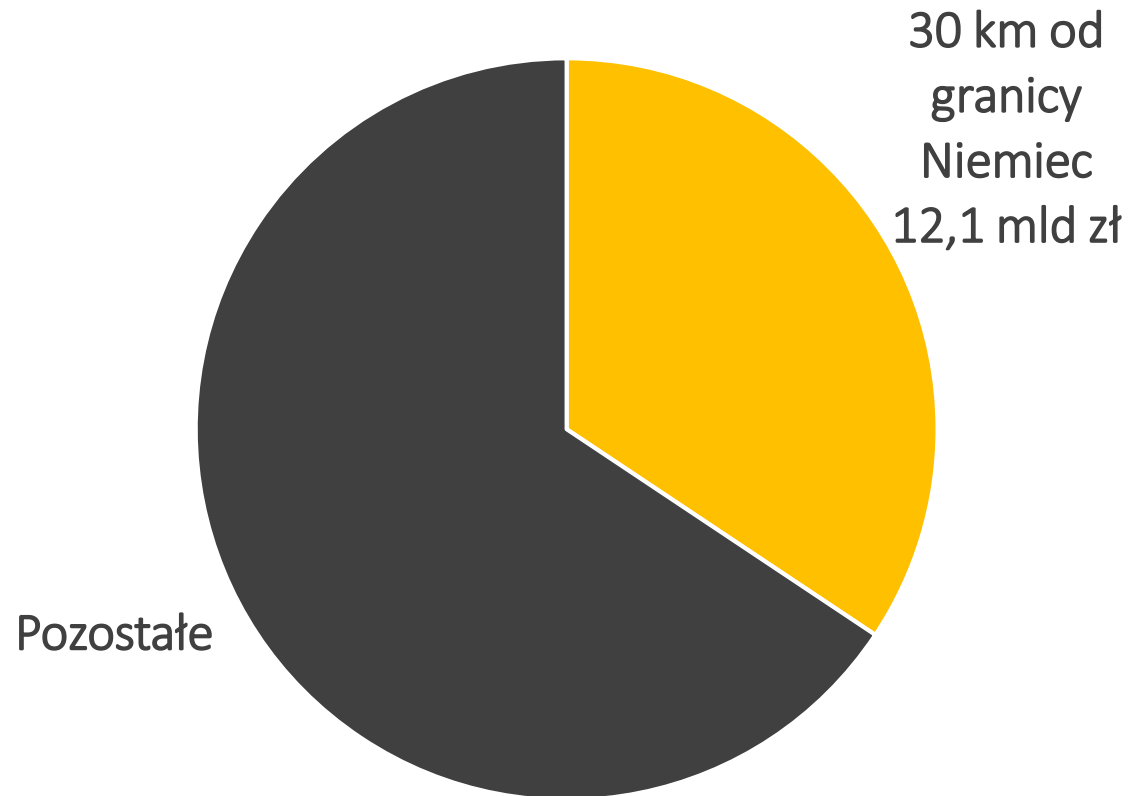
- **Pracownicy większych sklepów zarabiają przeciętnie lepiej.** Większa skala działalności zwykle przekłada się na wyższą produktywność i zarobki.
- **Małe sklepy częściej oferują gorsze warunki pracy.** Urzędnicy PIP w ponad 25% skontrolowanych w 2015 r. małych sklepów dopatrzyli się zawarcia umów cywilnoprawnych w warunkach właściwych dla stosunku pracy. W 2014 r. w 24% z nich stwierdzili zaniżenie lub niewypłacenie wynagrodzenia i dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych.

Niemcy mają jeden z najbardziej restrykcyjnych zakazów handlu w niedziele na świecie. To podnosi konkurencyjność polskich sklepów przy granicy z Niemcami.

Wydatki cudzoziemców w Polsce

Rok 2017

- **Cudzoziemcy przyjeżdżający do Polski przez granicę z Niemcami wydali 12 mld zł w 2017 roku nie dalej niż 30 km od granicy.** Wielu z nich przyjeżdża do Polski na zakupy. To 34% z 35 mld zł wydanych przez cudzoziemców w Polsce w 2017 roku.
- Spadek konkurencyjności polskich sklepów dla obywateli Niemiec to również mniejsze wpływy budżetu państwa z tytułu podatku VAT.

Dziękuję za uwagę!

rafal.trzeciakowski@for.org.pl

Cytowane prace naukowe dot. wpływu zakazu handlu w niedziele na zatrudnienie:

- Bossler, M., Oberfichtner, M. (2016), The employment effect of deregulating shopping, *Economic Inquiry* 55(2):757-777
- Burda, M., Weil, Ph. (2005), Blue Laws, Mimeo, October hours: Evidence from German retailing, *Diskussionspapiere*, Universität Erlangen-Nürnberg,
- Centraal Planbureau (1995), “Economic effecten van liberalisering van winkeltijden in Nederland” (The economic effects of liberalised shop opening hours in the Netherlands), Working Paper, No. 74, The Hague.
- Genakos, Ch., Danchev, S. (2015), Evaluating the Impact of Sunday Trading Deregulation, CEP Discussion Paper No 1336
- Goos, M. (2004), Sinking the Blues: the Impact of Shop Closing Hours on Labor and Product Markets, CEP Discussion Paper No. 664, December
- Lehrstuhl für VWL, insbes. Arbeitsmarkt- und Regionalpolitik, No. 91
- Oxford Economics (2015), Economic impact of deregulating Sunday trading, A report for the Association of Convenience Stores, London, September.
- Paul, A. (2015), After work shopping? Employment effects of a deregulation of shopopening hours in the German retail sector, *European Economic Review* 80:329-353
- Pilat, D. (1997), Regulation and performance in the distribution sector, *Economics Department Working Papers* No. 180, OECD, Paris
- Senftleben-König, Ch. (2014), Product Market Deregulation and Employment Outcomes: Evidence from the German Retail Sector, *Beiträge zur Jahrestagung des Vereins für Socialpolitik 2014: Evidenzbasierte Wirtschaftspolitik - Session: Local Labour Markets*, No. A13-V2
- Skuterud, M. (2005), The impact of Sunday shopping on employment and hours of work in the retail industry: Evidence from Canada, *European Economic Review* 49:1953-1978